

EVRENSEL HİZMET KANUNU⁽¹⁾

Kanun Numarası : 5369
Kabul Tarihi : 16/6/2005
Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 25/6/2005 Sayı : 25856
Yayımlandığı Düstur : Tertip: 5 Cilt : 44

BİRİNCİ BÖLÜM
*Amaç ve Tanımlar**Amaç⁽²⁾*

Madde 1- Bu Kanunun amacı; kamu hizmeti niteliğini haiz, ancak işletmeciler tarafından karşılanmasında mali güçlük bulunan evrensel hizmetin sağlanması, yürütülmesi ve elektronik haberleşme sektörü ile bu Kanun kapsamında belirlenen diğer alanlarda evrensel hizmet yükümlülüğünün yerine getirilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Tanımlar

Madde 2- Bu Kanunda geçen;

Bakanlık: Ulaştırma Bakanlığını,

Kurum: (**Değişik: 5/11/2008-5809/67 md.**) Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunu,

Elektronik haberleşme: İşaret, sembol, ses, görüntü ve elektrik işaretlerine dönüştürülebilen her türlü verinin kablo, telsiz, optik, elektrik, manyetik, elektromanyetik, elektrokimyasal, elektromekanik ve diğer iletim sistemleri vasıtasıyla iletilmesini, gönderilmesini ve alınmasını,

Evrensel hizmet: (**Değişik: 5/11/2008-5809/67 md.**) Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde coğrafi konumlarından bağımsız olarak herkes tarafından erişilebilir, önceden belirlenmiş kalitede ve herkesin karşılayabileceği makul bir bedel karşılığında asgari standartlarda sunulacak olan, internet erişimi de dahil elektronik haberleşme hizmetleri ile bu Kanun kapsamında belirlenecek olan diğer hizmetleri,

Evrensel hizmet yükümlüsü: (**Değişik: 5/11/2008-5809/67 md.**) Elektronik haberleşme sektöründe, ilgili mevzuatına göre Kurumca yetkilendirilmiş ve bu Kanun kapsamındaki hizmetleri sağlamakla yükümlü kılınan işletmeciyi,

(1) Bu Kanunun adı "Evrensel Hizmetin Sağlanması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" iken, 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Kanunun 67 nci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(2) 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Kanunun 67 nci maddesiyle; bu maddede yer alan "elektronik haberleşme sektöründe" ibaresi "elektronik haberleşme sektörü ile bu Kanun kapsamında belirlenen diğer alanlarda" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Evrensel hizmetin net maliyeti: Bir işletmecinin, evrensel hizmet yükümlülüğünün gereklerini yerine getirmek için sağladığı durum ile hiç yükümlü olmasaydı içinde bulunacağı durum arasındaki net maliyet farkını,

İşletmeci: (**Değişik: 5/11/2008-5809/67 md.**) İlgili mevzuatına göre Kurumca veya bu Kanun kapsamına alınmış hizmetler bakımından ilgili diğer mercilerce yetkilendirilmiş olan işletmecileri,

Alt yapı: (**Ek: 5/11/2008-5809/67 md.**) Evrensel hizmetin sağlanmasını teminen hizmetin verilebilmesi için gerektiğinde öncelikle fiziki ortamın oluşturulmasına yönelik her türlü teçhizat, ekipman, bilgisayar, yazılım ve donanımı,

Deniz haberleşme hizmetleri: (**Ek: 5/11/2008-5809/67 md.**) Sahil telsiz istasyonları aracılığıyla telsiz sistemleri kullanılarak gemi-kara ve gemi-gemi arasında ses ve veri şeklinde yapılan haberleşme hizmetlerini,

Deniz yolu ile yolcu taşıma işletmecisi: (**Ek: 5/11/2008-5809/67 md.**) Ana kara ile ada arasında yolcu taşıma işini yapan ve Denizcilik Müsteşarlığından hat izni almış olan işletmeciyi,

Seyir güvenliği haberleşme hizmetleri: (**Ek: 5/11/2008-5809/67 md.**) Her türlü deniz araçlarının emniyetli seyirleri için ses ve veri şeklinde yapılan telsiz yayın hizmetlerini,

Net satış hasılatı: (**Ek: 28/11/2017-7061/82 md.**) 4/2/1924 tarihli ve 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununun ek 37 nci maddesinde tanımlanan tutarı,⁽¹⁾

İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İlkeler, Yükümlülük ve Hizmet Türleri

İlkeler

Madde 3- Evrensel hizmetin sağlanmasında ve bu hususta yapılacak düzenlemelerde aşağıdaki ilkeler göz önüne alınır:

a) Evrensel hizmetten, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan herkes, bölge ve yaşadığı yer ayrımı gözetilmeksizin yararlanır.

b) Evrensel hizmet, fert başına gayrisafi yurt içi hasıla tutarı da göz önünde bulundurularak karşılanabilir ve makul fiyat seviyesinde sunulur.

c) Düşük gelirliler, engelliler ve sosyal desteğe ihtiyacı olan grupların da evrensel hizmetten yararlanabilmesi için uygun fiyatlandırma ve teknoloji seçeneklerinin uygulanabilmesine yönelik tedbirler alınır.⁽²⁾

d) Evrensel hizmet, önceden belirlenmiş hizmet kalitesi standartlarında sunulur.

e) Evrensel hizmetin sunulmasında ve ulaşılmasında devamlılık esastır.

(1) 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Kanunun 82 nci maddesi ile eklenen bu tanım, aynı Kanunun 123 üncü maddesi uyarınca yayımlandığı ayın son günü olan 31/12/2017 tarihinde yürürlüğe girecektir.

(2) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu bentte yer alan "özürlüler" ibaresi "engelliler" şeklinde değiştirilmiştir.

İşletmecinin yükümlülüğü

Madde 4- İşletmeciler, bu Kanunda belirlenen evrensel hizmeti sağlamakla yükümlüdür. İmtiyaz ve görev sözleşmeleri ile ruhsat ve genel izinlerde her ne ad altında olursa olsun 3 üncü maddede belirtilen ilkelere aykırı düzenlemeler yapılamaz.

(Ek fıkra: 5/11/2008-5809/67 md.) Bilgi teknolojileri yaygınlığı, internet alt yapısı ve karasal sayısal yayıncılık için ihtiyaç duyulan alt yapı malzemelerinin alımı ve montajı ile ulaşımı deniz yolu ile sağlanabilen yolcu taşıma hizmetlerinde yükümlü işletmeci şartı aranmaz.

Evrensel hizmetin kapsamı⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾

Madde 5- Evrensel hizmet;

- a) Sabit telefon hizmetlerini,
- b) Ankesörlü telefon hizmetlerini,
- c) Basılı veya elektronik ortamda sunulacak telefon rehber hizmetlerini,
- d) Acil yardım çağrıları hizmetlerini,
- e) (...)⁽¹⁾ internet hizmetlerini,

f) **(Değişik: 5/11/2008-5809/67 md.)** Ulaşımı deniz yoluyla sağlanabilen yerleşim alanlarına yolcu taşıma hizmetlerini,

g) **(Ek: 5/11/2008-5809/67 md.)** Deniz haberleşmesi ve seyir güvenliği haberleşme hizmetlerini,

Kapsar.

Evrensel hizmetin kapsamı; ülkenin sosyal, kültürel, ekonomik ve teknolojik şartları da göz önünde bulundurularak, üç yılı aşmamak üzere belirli aralıklarla, Cumhurbaşkanınca yeniden belirlenebilir. ⁽⁴⁾

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

*Evrensel Hizmetin Gelirleri ve Net Maliyet**Evrensel hizmetin gelirleri*

Madde 6- a) (Değişik: 5/11/2008-5809/67 md.)Hazine Müsteşarlığı, Kurumca yapılan yetkilendirme nedeniyle hesaplarına yatırılan yetkilendirme ücretinin % 2'sini yatırıldığı tarihi takip eden ayın sonuna kadar,

(1) 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Kanunun 67 nci maddesiyle; bu maddede yer alan "Temel" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(2) Bazı hizmetlerin bu madde kapsamına alınmasıyla ilgili olarak, 13/5/2011 tarihli ve 2011/1880 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ve Ekine bakınız.

(3) Bazı hizmetlerin bu madde kapsamına alınması ve çıkarılması ile ilgili olarak, 22/5/2014 tarihli ve 29007 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlan 5/2/2014 tarihli ve 2014/6055 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ve Ekine bakınız.

(4) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 169 uncu maddesiyle, bu fıkrada yer alan "Kurumun ve işletmecilerin de görüşlerini alarak Bakanlıkça yapılacak teklif üzerine Bakanlar Kurulunca" ibaresi "Cumhurbaşkanınca" şeklinde değiştirilmiştir.

b) **(Değişik: 28/11/2017-7061/83 md.)**⁽¹⁾ Türk Telekom yıllık net satış hâsılatının %1'ini, izleyen yılın Nisan ayı sonuna kadar, Hazine payı ödemekle yükümlü işletmeciler dışındaki işletmeciler yıllık net satış hâsılatının %1'ini, izleyen yılın Haziran ayı sonuna kadar ve faaliyetleri gereği Hazine payı ödemekle yükümlü olduğu halde Hazine payı ödemeyi gerektirmeyen hizmetleri de yürüten işletmeciler Hazine payına esas teşkil etmeyen yıllık net satış hâsılatının %1'ini, evrensel hizmet katkı payı olarak Kurum hesabına izleyen yılın Haziran ayı sonuna kadar yatırır ve Kurum takip eden ayın sonuna kadar,

c) **(Değişik: 28/11/2017-7061/83 md.)**⁽¹⁾ Kurum, Hazine payı ödemekle yükümlü işletmecilerin ödediği payın %10'unu, ödediği ayı izleyen ayın sonuna kadar,

d) Kurum, (...) ⁽²⁾ verdiği idari para cezalarının % 20'sini, tahsil edildiği ayı takip eden ayın sonuna kadar, ⁽²⁾

e) **(Değişik: 1/7/2006-5538/28 md.)** Kurum, her üç ayda bir giderlerinin karşılanmasından sonra kalan miktarın % 20'sini, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu gereği genel bütçeye yapılacak ödmeden önce takip eden ayın onbeşine kadar,

Bakanlığa bildirir. Bu meblağ aynı süre içinde Bakanlığın Merkez Saymanlık Müdürlüğü hesabına aktarılır ve bütçeye "Evrensel hizmet gelirleri" adı altında gelir kaydedilir.

(Değişik ikinci fıkra: 28/11/2017-7061/83 md.)⁽¹⁾ Bu süre içinde ödenmeyen katkı payları, Kurumun ilgili vergi dairesine yapacağı başvuru üzerine, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilir. Vergi dairelerince yapılan tahsilatlar ertesi ayın sonuna kadar Kurum hesabına aktarılır. Süresinde ödenmeyen katkı paylarına, vade tarihinden ödediği tarihe kadar geçen süre için, 6183 sayılı Kanununun 51 inci maddesine göre gecikme zammı uygulanır.

Cumhurbaşkanı, yukarıda belirtilen oranları % 20'sine kadar artırmaya veya indirmeye yetkilidir. ⁽³⁾

İşletmecilerin evrensel hizmet sağlama yükümlülükleri nedeniyle ortaya çıkan evrensel hizmetin net maliyetinin karşılanması ve bu Kanun gereğince yapılacak diğer harcamaları karşılamak için Bakanlık bütçesine her yıl evrensel hizmet gelirleri tahmini kadar ödenek öngörülür. Evrensel hizmetler için ödenek ihtiyacı bu hizmet gelirleri tahmininden fazla olması halinde yeterli ödenek Bakanlık bütçesine öngörülür. Bu amaçla konulan ödenek münhasıran, bu Kanun ile Bakanlığa verilen görevlerin yerine getirilmesi için kullanılır. **(Ek cümle:11/3/2021-7297/4 md.)** Gerekliğinde evrensel hizmete ilişkin ödemelerin yapılabilmesini teminen bu amaçla Bakanlık bütçesinde yer alan ödeneklerin yıl içinde Kurum bütçesine aktarılmasına Ulaştırma ve Altyapı Bakanı yetkilidir. Evrensel hizmet gelirlerinin tahsili ve giderlerin yapılmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık ile Maliye Bakanlığının müştereken hazırlayacağı yönetmelikle belirlenir.

(1) 5/12/2017 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmış bulunan 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Kanununun 123 üncü maddesi uyarınca, bu değişiklik yayımlandığı ayı izleyen ay başı olan 1/1/2018 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

(2) 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Kanununun 67 nci maddesiyle; bu bentte yer alan "5.4.1983 tarihli ve 2813 sayılı Telsiz Kanunu ile 4/2/1924 tarihli ve 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu uyarınca" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(3) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 169 uncu maddesiyle, bu fıkroda yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

Evrensel hizmetin net maliyeti

Madde 7- Evrensel hizmetin net maliyeti; yükümlü işletmecinin, hizmetleri evrensel hizmet kapsamında karşılamadığı zaman ile evrensel hizmet yükümlüsü olarak karşıladığı zamanki net maliyetleri arasındaki fark esas alınarak hesaplanır. **(Ek cümle:11/3/2021-7297/5 md.)** Evrensel hizmet yükümlüsünün bu maddenin beşinci fıkrasındaki yöntemlerle belirlendiği haller de dahil olmak üzere net maliyet hesaplamasında finansman maliyeti de dikkate alınır. **(Değişik cümle: 5/11/2008-5809/67 md.)** Ancak, evrensel hizmet net maliyetinin hesaplanmasında, işletmecilerin evrensel hizmet yükümlüsü olması dolayısıyla elde edeceği diğer gelirler de göz önüne alınarak değerlendirme yapılır. Evrensel hizmet yükümlülüğünün getirdiği ilave maliyet yükünü ortaya çıkaracak bu hesaplama net maliyetler üzerinden yapılır.

(Ek ikinci fıkra: 5/11/2008-5809/67 md.) Bilgisayar okuryazarlığı da dahil olmak üzere bilgi toplumunun geliştirilmesine katkı sağlamak amacıyla bilgi teknolojilerinin yaygınlaştırılmasına yönelik alt yapı hizmetleri, farklı yayın ortamları ve teknolojiyi kullanarak yapılan sayısal yayıncılığın karasal sayısal vericiler üzerinden ülkemizdeki yerleşim alanlarının tamamını kapsayacak şekilde sunulmasına yönelik alt yapı hizmetleri ile münhasıran alt yapı kurulumu gerektiren benzeri mal alımlarında bu Kanunda öngörülen evrensel hizmet yükümlüsü olma ve net maliyet şartları aranmaz.

(Ek üçüncü fıkra:11/3/2021-7297/5 md.) Bakanlıkça uygun görülmesi halinde, zorunlu hallerde münhasıran alt yapı kurulumuna ilişkin mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinde, net maliyet ve ödemeler açısından birinci ve altıncı fıkradaki esaslar uygulanarak bu Kanunda öngörülen evrensel hizmet yükümlüsü olma şartı aranmayabilir.

(Ek dördüncü fıkra:11/3/2021-7297/5 md.) Bakanlığın talebi üzerine Kurum evrensel hizmet yükümlüsünü ve yükümlülüklerini işin gerekliliklerine göre doğrudan veya bu maddenin beşinci fıkrasında sayılan yöntemlere göre belirlemeye, evrensel hizmetin net maliyetini hesaplamaya, evrensel hizmet yükümlülerine yapılacak her türlü ödemeyi yapmaya, gerektiğinde Kurum bütçesinden ödemeye ve bunları denetlemeye yetkilidir.

(Ek beşinci fıkra:11/3/2021-7297/5 md.) Evrensel hizmet yükümlüsünün birden fazla işletmeci arasından; bu Kanun kapsamındaki evrensel hizmetlerin en düşük bedelle sunulması veya belirli bir bedel karşılığında bu Kanun kapsamındaki evrensel hizmetlerin azami ölçekte sunulması esasına göre belirlendiği yöntemlerin kullanılması halinde ortaya çıkan bedeller birinci fıkrada yer alan net maliyet hesaplamasına esas teşkil eder. Finansman maliyeti dışında ayrıca net maliyet hesabı yapılmaz.

(Ek altıncı fıkra:11/3/2021-7297/5 md.) Kurulum, işletme, bakım/onarım işlerini içeren evrensel hizmet yükümlülüklerinde evrensel hizmet işine ilişkin bedelin %30'una kadar avans ödenebilir, bakiye kısma ilişkin ödemeler ise dönemsellik zorunluluğu olmaksızın maliyetleri tevsik eden belgeler esas alınarak harcamanın yapıldığına ilişkin bilgi ve belgelerin sunulduğu ayı takip eden ayın sonuna kadar yapılır.

(Ek yedinci fıkra:11/3/2021-7297/5 md.) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından müştereken belirlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Geçici ve Son Hükümler

Madde 8-9- (9.4.1987 tarihli ve 3348 sayılı Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 10- (5.4.1983 tarihli ve 2813 sayılı Telsiz Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 11- (4.2.1924 tarihli ve 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 12- Ekli (1) sayılı listede belirtilen kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) sayılı cetvelin Ulaştırma Bakanlığına ilişkin bölümüne eklenmiştir.⁽¹⁾

Ek Madde 1 – (Ek: 5/11/2008-5809/67 md.)

Evrensel hizmet gelirlerine ilişkin bu Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin uygulanmasında, işletmecilerin yıllık net satış hasılatının belirlenmesinde yetkilendirmenin başlangıç ve sona erme tarihleri itibarıyla kıst esası uygulanır. Bu hükmün ve bu Kanunun 7 nci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen istisna hükmünün uygulanmasında 25/6/2005 tarihi esas alınır.

Geçici Madde 1- Bu Kanunda belirlenen evrensel hizmeti sağlamakla yükümlü işletmecilerin mevcut imtiyaz ve görev sözleşmeleri ile ruhsat ve genel izinlerinde yer alan 3 üncü maddede belirtilen ilkelere aykırı düzenlemeler en geç bir yıl içerisinde bu Kanuna uygun hale getirilir. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir.

Geçici Madde 2- Bu Kanun uyarınca Ulaştırma Bakanlığına verilen görevlerin yerine getirilmesi amacıyla 2005 yılında ihtiyaç duyulan kadro değişiklikleri, 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 9 uncu maddesinin son fıkrası hükmü uygulanmaksızın anılan Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre yapılır.

Yürürlük

Madde 13- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 14- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(1) Bu madde ile ihdas edilen kadrolar için 25/6/2005 tarihli ve 25856 sayılı Resmî Gazete'ye bakınız.

5369 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN VEYA ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARININ YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHLERİNİ GÖSTERİR TABLO

Değiştiren Kanunun/ Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	5369 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
5538	6 ncı maddenin birinci fıkrasının (e) bendi	12/7/2006
5809	Kanunun Adı, 1, 2, 4, 5, 6, 7, Ek Madde 1	10/11/2008
6462	3	3/5/2013
7061	2	Yayımlandığı ayın son günü (31/12/2017)
	6	Yayımlandığı ayı izleyen aybaşında (1/1/2018)
KHK/700	5,6	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerik göreve başladığı tarihte (9/7/2018)
7297	6,7	20/3/2021